

Frågor och svar om kött och klimat

Text: Hilda Runsten, LRF

Här ger vi några av svaren på de vanligaste och viktigaste frågorna om kött och klimat.

Vad gör svenska köttproducenter för att minska sin klimatpåverkan?

Svensk nötköttsproduktion har idag ett av världens lägsta utsläpp av klimatgaser. Och det går att göra mer för att minska utsläppen till exempel öka andelen närproducerat proteinfoder, bygga biogasanläggningar, energieffektivisera med mera. Det är också viktigt fortsätta förbättra djurhälsa som ger bättre tillväxt och längre livslängd, förbättra gödselhantering och kväveeffektivisering (gäller alla djurslag) samt bättre sköta betet för att lagra in mer kol.

Stämmer det att köttindustrin är en värre klimatbov än fordonsindustrin?

Nej, Det stämmer inte. I Sverige svarar inrikestransporter för 32 procent av utsläppen och jordbruket för 13 procent. (Källa: Naturvårdsverket.) Globalt ser det lite annorlunda ut. Av uppvärmningen räknar FNs klimatpanel med att fossila bränslen står för 62 procent (koldioxid). Ändrad markanvändning t ex bränning av regnskog för 15 procent (koldioxid). Läckande gasledningar, risodling, metan från kor och andra betesdjur 15 procent (metan). Lustgas från odlad mark och trafik 8 procent (lustgas).

Animalieproduktionen svarar för 18 procent av total uppvärmning enligt FAO. Av dessa 18 procent utgör 6 procent koldioxid från skövling av regnskog för att ge plats för betesmark. 4,5 procent metan från djuren, 4,5 procent lustgas från gödslad mark och 3 procent transporter med mera.

Om man ser till den del av utsläppen som går att minska så finns det en större potential inom fordonsindustrin än i livsmedelsproduktionen. Fordonens utsläpp kan rent tekniskt nollas medan en stor del av köttproduktionens utsläpp kommer ifrån djuren eller marken och är mer eller mindre ofrånkomliga om vi ska ha djur och livsmedelsproduktion. Men de går att minska.

Vilket påverkar miljön minst negativt – äta nötkött eller köra en bensindriven bil?

En normal körsträcka per år motsvarar ungefär 2 biffar per dag, men man byter inte en biff mot körsträcka. Istället bör jämförelsen göras med bilar med olika drivmedel/olika förbrukning eller med cykel och tunnelbana och det svenska nötköttet med importerat kött eller annat protein.

Djur som betar är en förutsättning för att hålla landskapet öppet och bevara den unika biologiska mångfald vi har i våra betesmarker. Dessa marker fungerar också som kolsänkor, det vill säga de binder koldioxid. Så en ko gör även nytta för miljön och klimatet.

I England finns det ett förslag på en köttfri dag i skolan, allt för att minska negativ miljöpåverkan. Hur ställer sig LRF till ett sådant förslag?

Vi ser inga problem med det. De flesta skolor i Sverige har idag alternativ till kött till exempel fisk, soppa och pannkaka. I första hand ska barnens näringsbehov tillgodoses. I andra hand bör spillet minskas. Varje kg mat som aldrig hamnar i magen står för lika stor belastning på klimatet som varje kilo som vi äter.

Det går att påverka mycket genom att välja kött. Det mesta köttet som serveras på restaurang och storhushåll är importerat. Att byta ut allt importerat kött som serveras inom offentlig sektor mot mer klimatsmart svenskt kött skulle ge en stor effekt på klimatet och är fullt genomförbart direkt. Svenskt kött ger generellt är 30-40 procent lägre utsläpp av klimatgaser än till exempel importerat kött från Sydamerika. (Källa: SIK, Institutet för Livsmedel och Bioteknik AB.)

Om svenskt nötkött är miljövänligare än sydamerikanskt, varför då inte sälja det billigare?

Eftersom svenskt nötkött är dyrare att producera än sydamerikanskt pga. högre kostnader för arbetskraft, samt högre krav på djurskydd och miljö, skulle det krävas subventioner för att sälja svenskt kött billigare.

Var hittar jag information som hjälper mig göra bra miljöval när jag köper kött?

Ett bra sätt är att titta efter "Ursprung Sverige". Lokalproducerat och ekologiskt kött är också ofta bra klimatval.

Om jag slutar att äta kött och istället väljer fisk (ej rödlistad) som protein i min måltid; gör jag ett bättre miljöval då?

Generellt sett är det ingen större skillnad. Det beror på vilken fisk och vilket kött man jämför med. Uppfödning, fiskemetoder och transportsätt är viktiga parametrar. I en norsk studie har man konstaterat att kyckling är bättre ur klimatsynpunkt än odlad lax och vildfångad torsk, som ger utsläpp som motsvarar griskött.

Beror det höga köttpriset på att svenska köttbönder inte lika effektiva och kostnadsmedvetna som bönderna i konkurrentländerna?

De höga svenska köttpriserna beror på att vi i Sverige har högst krav i världen på djursorg och miljöåtgärder, det kostar pengar för bonden att uppfylla dessa krav men ger ett trevligare liv för djuren och ett kött med mervärden.

Ska vi äta mindre kött för miljöns skull? Och är vår höga köttkonsumtion en hälsofara?

Det är väldigt viktigt att vi väljer "rätt" kött när vi vill äta kött. Då kan vi minska utsläppen av klimatgaser. Idag importeras hälften av det kött vi äter. Att välja svenskt kött framför importerat kött till exempel från Sydamerika minskar utsläppen med 30-40 procent. (Källa: SIK, Institutet för Livsmedel och Bioteknik AB.)

De som äter mycket kött bör av hälsoskäl minska intaget och äta mer grönsaker.

Vad händer med klimatet om vi slänger mindre mat?

Varje kilo mat som aldrig hamnar i magen står för lika stor belastning på klimatet som varje kg som vi äter. Eftersom 15 procent av den mat som slängs är fullt ätbar kan vi direkt minska utsläppen med lika mycket om vi tar hand om denna mat.

Är svenskt nötkött "miljövänligare" än Sydamerikanskt kött?

Svensk nötköttsproduktion släpper ut 30-40 procent mindre växthusgaser än sydamerikansk eftersom djuren växer snabbare och blir slaktmogna på kortare tid. Det beror på att svenska bönder är bra på att utfodra sina djur rätt, hålla djuren friska och att vi har avlat fram bra raser. Vidare skapar betande djur värdefull biologisk mångfald i Sverige medan bete i Sydamerika förknippas med skogsskövling.

På vilket sätt är svenskt kött miljövänligare?

Svensk köttproduktion är förutsättningen för öppna landskap och biologisk mångfald i våra betesmarker. Svenskt lantbruk har också världens hårdaste miljö och djurskydds krav. Utsläppen av klimatgaser, läckaget av växtnäring och användning av antibiotika och växtskyddsmedel är lägre än i omvärlden.

Är vegetarianer miljövänligare än köttätare?

Det beror på. Generellt ger måltider från råvaror producerade i närområdet mindre belastning än importerade. Hög belastande vegetabilier, till exempel soja importerad från regnskogsområden ger ofta högre klimatgasutsläpp än de bästa köttträtterna. En välskött odling av örter och grönsaker ger generellt lägre läckage av växtnäring och utsläpp av klimatgaser än en väl skött köttproduktion.

Man bör jämföra måltider och upptag av näringsämnen i kroppen, dvs. hur mycket nytta vi har av maten. För att kunna göra detta krävs mer forskning.

Vilket kött är mest klimatsmart?

Man bör se till hela nyttan av djurhållningen, inte bara klimatfrågan.

Betande djur ger biologisk mångfald och är mycket energieffektiva. De kan ju producera mjölk och kött (animaliskt protein) direkt av solenergin i gräs (som vi inte kan äta).

Grisar är bra förädlare av rester från livsmedelsindustrin (vegetabilierester) och växer fort vilket är bra ur klimatsynpunkt.

Kyckling har lägsta klimatgas utsläppet genom en snabb tillväxt.

All djurgödsel kan ge biogas. Gödseln från en ko räcker till exempel till 800 mil/år.